

มลพิษทางอากาศหมอกควันและไฟป่า แก้ได้ด้วยบูรณาการหน่วยงานในพื้นที่

รายงานพิเศษ

ไฟป่าเป็นปัญหาสำคัญสร้างความเสียหายต่อทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาภัยแล้งตามมาอีกทั้งยังเกิดผลกระทบต่อสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ โดยสาเหตุของไฟป่าส่วนใหญ่เกิดจากมนุษย์แทบทั้งสิ้น ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังคงใช้ประโยชน์จากไฟในการประกอบอาชีพ เช่น การล่าสัตว์ การเก็บหาของป่า การเผาป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอย การกำจัดวัชพืชเพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูกจากสาเหตุดังกล่าวทำให้เกิดหมอกควันส่งผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของมนุษย์ทั้งชีวิตและทรัพย์สิน โดยหมอกควันที่ลอยอยู่มีฝุ่นละอองและควันพิษ ทำให้ประชาชนป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจ เกิดการระคายเคือง เหนื่อยง่าย หมอกควันจากไฟป่ายังทำให้เกิดทัศนวิสัยที่ไม่เหมาะสมต่อการจราจรทางอากาศ ทั้งยังเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดภัยแล้งตามมา นอกจากนี้ไฟป่ายังก่อให้เกิดสภาวะเรือนกระจก (GREENHOUSE EFFECT) ซึ่งมีผลทำให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้น เนื่องจากในขณะที่เกิดไฟป่าการเผาไหม้ก่อให้เกิดก๊าซชนิดต่างๆ โดยเฉพาะก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ซึ่งเมื่อรวมกับก๊าซที่เกิดจากการเผาไหม้ในกิจกรรมอุตสาหกรรม การคมนาคม ซึ่งสะสมก่อตัวเป็นชั้นหนาในบรรยากาศของโลก ทำให้

ความร้อนที่แผ่จากผิวโลกกระจายกลับคืนสู่บรรยากาศได้ ปริมาณความร้อนที่สะสมอยู่บนโลกก็จะเพิ่มขึ้น ประกอบกับในเดือนกุมภาพันธ์ เป็นช่วงที่ตรวจพบการเผาป่ามากที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญหาไฟป่าส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างมาก

สำหรับการแก้ปัญหาในเรื่องนี้มีหลายฝ่ายได้ให้ความสำคัญที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวโดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ทุกวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ของทุกปีเป็น "วันปลอดควันพิษจากไฟป่า" สืบเนื่องจากเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2524 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงเกษตร

และสหกรณ์ โดยกรมป่าไม้ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย เสนอมาตรการควบคุมไฟป่า โดยให้จัดตั้งหน่วยงานป้องกันไฟป่าขึ้นโดยเฉพาะ พร้อมทั้งการขอความร่วมมือจัดตั้งหน่วยอาสาสมัคร เพื่อช่วยตรวจตราป้องกัน รวมทั้งจัดหาอุปกรณ์การป้องกันไฟป่าขึ้นโดยด่วน ทั้งนี้ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการเรื่องนี้อย่างจริงจังด้วย ต่อมา ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (นายชวน หลีกภัย) ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 85/2542 ลงวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2542 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการไฟป่าแห่งชาติในระยะต้นและระยะยาว รวมทั้งระดมบุคลากรจากทุกหน่วยงาน เพื่อควบคุมไฟป่า รวมทั้งขอความร่วมมือจากองค์กรเอกชน และอาสาสมัครในรูปแบบต่างๆ เพื่อสนับสนุนการควบคุมไฟป่า กรมป่าไม้จึงได้เสนอร่างโครงการวันปลอดควันพิษจากไฟป่า ต่อมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2543 เห็นชอบและ

อนุมัติ ให้วันที่ 24 กุมภาพันธ์ ของทุกปีเป็น
“วันปลอดควันพิษจากไฟฟ้า”

ทั้งนี้ เพื่อรณรงค์ให้ประชาชน และ
เกษตรกร งดการจุดไฟเผาป่า เพื่อลดควันที่
เกิดจากการเผาป่า สร้างความรู้ ความเข้าใจ
และความตระหนักให้แก่ประชาชน นักเรียน
นักศึกษา หน่วยงาน ราชการ องค์กรเอกชน
เห็นถึงอันตรายและผลกระทบของควันที่

เกิดจากไฟฟ้า โดยมีหน่วยงานในสังกัดกรมป่าไม้ หน่วยงานราชการ
ที่เกี่ยวข้อง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมควบคุม
มลพิษ ดำเนินการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ จัดนิทรรศการ รณรงค์
การลดเชื้อเพลิง ทำแนวกันไฟ ให้เกษตรกร คนชุมชน นำกิ่งไม้
ใบไม้ในพื้นที่ป่า หรือวัชพืช วัสดุเหลือใช้จากกิจกรรมการเกษตร
มาทำปุ๋ยหมัก เพื่อนำไปใช้บำรุงพืชผล หรือฝังกลบแทนการเผา
ทำลายด้วยการเผา

ทางวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
ได้สนับสนุนโครงการวิจัย “ขยายผลการวิจัยมลพิษทางอากาศ
และผลกระทบต่อสุขภาพสู่ชุมชน” เพื่อค้นหาปัญหาผลกระทบมลพิษ
ฝุ่นละอองขนาดเล็กและหมอกควันในภาคเหนือตอนบน พบว่า
มลพิษทางอากาศในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือเกิดจากการเผาชีวมวล
ในที่โล่งในพื้นที่ขนาดใหญ่ พื้นที่ป่าพื้นที่เกษตรกรรมและในชุมชน
มีความรุนแรงในพื้นที่นอกเมืองมากกว่าในเมือง เนื่องจากการ
เผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ทำให้เกิด ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ หมอกควัน
และกลุ่มสารอะโรมาติก ไฮโดรคาร์บอน หรือพีเอเอช เป็นอันตราย
ต่อสุขภาพ โรคทางเดินหายใจ โดยได้มีการสำรวจปีสภาวะในเด็ก
ระดับประถมศึกษาตอนปลาย พบว่ากลุ่มเด็กนอกเมืองมีสารพีเอเอช
มากกว่าเด็กในเมือง 3.7 เท่า จึงได้ขยายผลการวิจัยมลพิษทาง
อากาศและผลกระทบต่อสุขภาพสู่การแก้ปัญหาของชุมชน ให้
เห็นถึงพิษภัยจากการเผาขยะ และเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
และไฟฟ้าว่ามีผลกระทบต่อสุขภาพเพียงใด ได้มีการพัฒนาเครื่อง
ตรวจวัดระดับฝุ่นละอองสำหรับใช้ในชุมชน เพื่อแจ้งเตือนป้องกัน
ได้ทันเวลาที่ที่มีฝุ่นละอองเกินมาตรฐานที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพ
ประชาชน

ฉะนั้นในการแก้ปัญหาหมอกควันและไฟฟ้า จะต้อง
ประสานงานระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายปฏิบัติในพื้นที่ การบูรณาการ
ระหว่างหน่วยงานต่างๆเป็นสิ่งจำเป็น ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติงาน
ร่วมกันระหว่างฝ่ายปกครอง กับหน่วยงานป้องกันไฟฟ้า กรมป่าไม้
กรมอุทยานฯ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
หน่วยงานสาธารณสุข สถาบันทางการศึกษา การวิจัยการแก้ปัญหา
จากต้นเหตุของการเกิดหมอกควันทางเลือกทางรอดของเกษตรกร
ที่จะนำวัสดุทางการเกษตรไปใช้แทนการเผา หน่วยวิจัยการทำปุ๋ย
การนำไปผลิตพลังงานทดแทน ก็จะทำให้การแก้ไขปัญหาหมอก
ควันไฟฟ้าด้วยตนเองได้อย่างยั่งยืน